

Вашингтон - Грачаница, 22. јули 2004

Након учешћа на годишњој конвенцији Српске националне федерације у Питсбургу, владика Артемије се вратио у Вашингтон где је већ имао прве састанке са представницима америчког Конгреса и Сената.

На састанцима са сенатором Џорџом Војиновићем, конгресменом Хајдом и другим званичницима на Капитол Хилу владика Артемије је рекао да стање људских права након мартовског погрома за српско становништво остаје једнако незадовољавајуће као и пре.

"Тешко можемо да видимо икакав напредак, чак напротив - косовски Срби и даље живе у својим гетима, немају слободан приступ институцијама (школама, болницама), лишени су слободе запослења и кретања, не могу слободно да користе свој језик и упражњавају своје верске обичаје (посета гробљима, ходочашћа итд). Безбедносна ситуација је врло крхка и док су организатори мартовског погрома још на слободи (а неки и на високим положајима) потенцијал за ново насиље и те како постоји. Процес повратка је потпуно заустављен, иако је повратак један од кључних стандарда за стабилизацију ситуације и показатељ напретка. Институције косовских Албанаца, посебно на општинском нивоу, праве разне врсте опструкција, док косовска влада своје неуспехе правда недостатком новца за повратак. На овај начин институције којима управљају косовски Албанци отворено учествују у етничком чишћењу, што је сасвим неприхватљиво и нипошто не сме да буде толерисано од стране Запада", нагласио је владика.

У својим контактима владика Артемије је објаснио да обнова порушених цркава и манастира још практично није почела и да лидери косовских Албанаца нису спремни да преузму одговорност за варварско уништење српског православног наслеђа које је изложено разарању у току последњих 5 година тзв. међународног мира. "Они траже још више овлашћења, па чак и независну државу док 140 мојих цркава и манастира лежи у рушевинама. Такво уништење хришћанске баштине у периоду "мира" је без преседана у савременој историји Европе. Починиоци и организатори ових злочина морају коначно бити идентификовани и кажњени. Наградити злочин давањем више овлашћења и предати у руке бивших команданата ОВК судбину њихових жртава била би неопростива грешка и погрешан сигнал који би охрабрио ново насиље на Балкану", рекао је владика.

Владика је потврдио да је 25. јуна постигнут споразум између СПЦ и Косовских привремених власти у циљу стварања једне независне комисије под покровитељством Савета Европе, која ће се бавити процесом обнове културног наслеђа и подстицати све стране да овај процес иде напред, али је исто тако нагласио да од тада није направљен никакав напредак на овом пољу. "Изгледа да је овај споразум само смоквин лист који треба да прикрије неспремност приштинских власти да исплате штету која је начињена над нашим светињама", изјавио је владика.

"Док свуда у региону можемо да видимо да међународна заједница не награђује насиље и охрабрује умереност и поштовање људских

Bishop Artemije: U.S. must stop ethnic cleansing in Kosovo

Washington D.C- Gracanica, July 22, 2004

After participation in the annual convention of the Serb National Federation in Pittsburgh Bishop Artemije returned to Washington D.C. where he had meetings with representatives of the U.S. Congress and Senate.

In his meetings with Sen. George Voinovich, Congressman Hyde and other representatives Bishop Artemije said that after March pogrom the situation of human rights for the Serb population remains equally unsatisfactory as before. "In fact we can hardly see any improvement, quite on the contrary - Kosovo Serbs still live in their ghettos, they don't have basic access to institutions (schools, medical facilities), employment, freedom of movement, use of their language etc. Security situation is very fragile and with organizers of the March riots still free (and on their positions) a potential for reiterated violence still exists. The return process has been completely stalled and this should be one of the crucial standards for further progress in stabilization. Kosovo Albanian institutions, particularly on the municipal level, constantly make various kinds of obstructions, while Kosovo Government complains that they cannot provide any money for the returns. In this way Albanian-led institutions openly take part in ethnic cleansing which is completely unacceptable and must not be tolerated by the

West", Bishop emphasised.

In his contacts Bishop Artemije said that reconstruction of destroyed churches and monasteries has not begun and that Kosovo Albanian leaders are not ready to take responsibility for barbarous destruction of Serb Christian heritage which has been exposed to annihilation in the last 5 years. "They ask for more competencies and even an independent state while 140 of my churches lie in ruins. Such destruction of Christian heritage in a period of "peace" is unprecedented in the modern history of Europe. Perpetrators and organizers of these crimes must be finally identified and punished. To reward crime with more authority and give former KLA warlords power over their victims would be unforgivable mistake and a wrong signal which would encourage further violence", said the Bishop.

Bishop confirmed that an agreement was reached on June 25 between the Orthodox Church and the Kosovo provisional authorities to establish an independent Commission under the auspices of the Council of Europe that will manage the cultural sites reconstruction process and urged all parties concerned to push this process forward, but confirmed that since then no progress has been made. "It seems that this agreement was only a fig leaf to cover shameful unreadiness of Pristina authorities to pay for the damage made on our holy sites", said the Bishop.

"While everywhere in the region we can see that international community does not reward violence and encourages moderation and respect of human and religious rights, Kosovo province remains a shameful exception. It is not only that UN Mission, KFOR and Albanian-led institutions have tolerated ethnic violence against Serbs for five years but have

Владика Артемије са сенатором Џорџом Војиновићем на Капитол Хилу
Bishop Artemije with Sen. George Voinovich on Capitol Hill

и верских права, покрајина Косово и Метохија остаје у овом смислу сраман изузетак. Не само да Мисија УН, КФОР и албанске институције већ пет година толеришу етничко насиље против Срба већ су се такође показале неефикасне у заштити српских цивила и црква пред албанском руљом и екстремистима. До сада нико није преузео одговорност за ове неуспехе и поднео оставку", рекао је владика Артемије додавши да "УНМИК сноси одговорност због многих пропуста али не смемо заборавити да би живот за не-Албанце на Косову био много тежи без УНМИК-а и КФОР-а. У ствари, сасвим искрено могу да потврдим да ниједан Србин не би остао да живи у друштву које би било скројено само за етничке Албанце".

"На Косову и Метохији многи албански екстремисти мисле да ће САД толерисати етничко чишћење и стварање нове етнички чисте албанске државе. Америчка администрација зато коначно мора да пошаље јасну поруку да САД неће дозволити стварање друштва које је засновано на етничком злочину и бруталном кршењу основних људских и верских права. У противном политика САД на Балкану наћи ће се у озбиљном раскораку са политиком у осталим деловима света", закључио је владика своју изјаву пред представницима медија након састанка са америчким званичницима на Капитол Хилу.

Ово је трећа посета владике Артемија Вашингтону ове године. У намери да посведочи катастрофално стање људских и верских права на Косову и Метохији, посебно након мартовског погрома, владика Артемије ће посетити америчку престоницу још једном пре истека 2004. године.

"Косовски Албанци настављају са изградњом друштва које је у дијаметрално супротно западним вредностима толеранције и демократије. Оно је засновано на етничкој дискриминацији, насиљу и затирању хришћанске културе. САД и њихови западни савезници већ једном морају да зауставе етничко чишћење и уништење хришћанских светилишта. У противном на Косову и Метохији све вредности модерне цивилизације биће срамно поражене" - владика Артемије.

ЕРП КИМ Инфо-служба

Интервју - Епископ рашко-призренски Артемије о управо завршеној посети САД

ДАЉИ БОРАВАК СРБА У КОСОВСКИМ ИНСТИТУЦИЈАМА ЈЕ НАЦИОНАЛНО САМОУБИСТВО

Београд - Сведочење из прве руке о ситуацији на Косову и Метохији после мартовског погрома испунило је управо завршену десетодневну, ове године трећу посету епископа рашко-призренског Артемија (Радосављевића) Сједињеним Америчким Државама. У разговору за Данас владика Артемије објашњава да је у свим сусретима са представницима српске дијаспоре у Питсбургу, где је присуствовао Српским данима које сваке године организује Српски национални савез, као и у разговорима са америчким конгресменима, сенаторима и званичницима Стејт департамента у Вашингтону наглашавао да "од силних обећања која су уследила после 17. марта и преузетих обавеза о обнови порушених српских кућа и светиња досад ништа конкретно није урађено, бар што се тиче црква и манастира".

НАСТАВАК У БЕОГРАДУ

- Још смо само у договору и преговорима. Свуда као приоритет истичем два манастира: Свете Архангеле и Девич у којима треба обезбедити услове да монаштво проведе зиму, јер контејнери у којима су сада смештени не могу да се користе у зимским условима. Свима смо оставили по примерак публикације "Мартовски погром" коју је недавно објавило Министарство културе Владе Србије - каже владика Артемије.

Након састанка са конгресменом Хенријем Хајдом председником комитета за иностране односе Конгреса САД

After a meeting with Congressman Henry Hyde (Illinois) Chairman of the House International Relations Committee

also proved to be ineffective to protect Serb civilians and churches in front of Albanian mob and extremists. So far no one has openly taken responsibility for these failures and resigned", said Bishop Artemije. "UNMIK bears responsibility for many of the failures but we must not forget that life for non-Albanians in Kosovo would be far more worse without UNMIK and KFOR. In fact, I can frankly confirm that no Serbs would stay to live in such a society tailored only for ethnic Albanians", he added.

"In Kosovo many Albanian extremists believe that the U.S. will tolerate ethnic cleansing and creation of a new ethnic Albanian state. The U.S. Administration must finally give them a clear message that the U.S. will not allow creating of a society based on ethnic crimes and brutal violation of religious rights. Otherwise the U.S. policy in the Balkans will prove to be in dramatic discrepancy with the policy in other parts of the world", concluded the Bishop his statement to the media after meeting with the U.S. representatives on the Capitol Hill.

This is Bishop Artemije's third visit to Washington D.C. this year. In his attempt to bear witness to the catastrophic situation of human and religious rights in Kosovo, particularly after the March pogrom Bishop Artemije will visit the U.S. capital once more before the end of 2004.

"Kosovo Albanians continue building a society which is essentially opposite to Western values of tolerance

and democracy. It is based on ethnic discrimination, violence and annihilation of Christian culture. The U.S. and its European allies must finally stop further ethnic cleansing and

destruction of Christian holy sites. Otherwise in Kosovo all values of modern civilisation will be shamefully defeated." - Bishop Artemije

ERP KIM Info-service

Interview With Bishop Artemije Of Raska And Prizren Following His Just Completed Visit To The U.S.

For Serbs to stay on in Kosovo institutions would be national suicide

Belgrade - Testifying first-hand regarding the situation in Kosovo and Metohija after the March pogrom filled the just completed, third visit this year of Bishop Artemije (Radosavljevic) of Raska and Prizren to the United States of America. In an interview for "Danas" Bishop Artemije explains that in all his meetings with representatives of the Serbian emigrant community in Pittsburgh, where he attended the Serbian Days event organized annually by the Serb National Federation, as well as in conversations with U.S. congressmen, senators and officials of the State Department in Washington he emphasized that "despite the avalanche of promises that ensued after March 17 and all the commitments to rebuild destroy Serb houses and holy shrines, nothing concrete has yet been done, at least as far as churches and monasteries are concerned".

TALKS TO CONTINUE IN BELGRADE

- We are still in the process of talks and negotiations. My priority, which I emphasized everywhere, is to create basic living conditions in the two monasteries, Holy Archangels and Devic, because the monks and nuns cannot spend the harsh winter in the portable containers where they are now housed. We left everyone with a copy of the publication "The March Pogrom" recently published by the Ministry of Culture of the Government of Serbia," said Bishop Artemije.

* Your visit to the U.S. occurred at the same time as Serbian president Boris Tadic's visit to Washington. Did you hold joint meetings with U.S. representatives?

- We did not hold joint meetings; however, both of us visited many representatives of the U.S. administration in separate meetings. I think that the fact that our visits occurred at the same time is of great significance and that it turned out well. We met on July 21 when President Tadic held a lecture and press conference, followed by a cocktail reception. We met

Вашингтону. Да ли сте имали заједничке сусрете са америчким представницима?

- Нисмо имали заједничке састанке, али смо код многих представника америчке администрације обојица били у одвојеним посетама. Мислим да је поклапање наших посета од великог значаја и да се показало као добро. Били смо заједно 21. јула када је председник Тадић имао презентацију и конференцију за новинаре после које је приређен коктел. Ту смо се видели и договорили се да разговор наставимо у Београду. Он је тамо оставио позитиван утисак. Нарочито је позитивно говорио о Косову и Метохији, као и свему осталом.

* После повратка из САД председник Тадић изјавио је да је Америка прилично отворена за сарадњу са Србијом, мада је то условљено испуњавањем одређених обавеза према међународној заједници. Каква су Ваша искуства и да ли се то условљавање односи и на Косово и Метохију?

- Из Тадићевог излагања, као и из питања која су му постављана на тој конференцији за новинаре видело се да се велика пажња поклања питању сарадање са Хагом, Младићу... Међутим, оно што се показало

Нису били баш убедљиви

* Како су Американци реаговали на Вашу оцену да "многи косовски Албанци очекују од Америке да толерише етничко чишћење на Косову"?

- Категорично су тврдили да они то не толеришу, да ће сви морати да изађу пред лице правде и они се око тога труде и на томе раде. Али, ту баш нису много убедљиви били.

на том скупу и што се могло осетити свуда где сам био јесте другачије расположење према нама после избора председника демократске оријентације. Али, сигурно је да постоје бонуси које треба испунити да би та отвореност могла да се реализује. Што се тиче Косова и Метохије, нико није постављао никакве услове. Ту се потпуно чисто иступало и није било никакве дилеме да треба решавати питање Косова и Метохије. У свим разговорима које сам водио у Вашингтону моји саговорници показивали су потпуно разумевање, саглашавали се са свим што сам говорио и настојали да одмах, на лицу места, у консултацијама са својим сарадницима провере шта треба предузети да се крене са одређеним активностима. За наредни месец договорене су посете конгресмена Косову и Метохији како би се на терену проверило и увидело какво је стање и извршио притисак на лидере албанских институција. Конкретно, конгресмен Џон Грибовски спрема делегацију која ће у првој половини августа преко Стразбура доћи на Косово, где ће три, четири дана обилазити наше порушене светиње, сагледавајући чињенично стање, што ће после бити од великог значаја када се и њихов глас буде чуо у Америци. Зато сматрам да ова посета много обећава.

Ново расположење после избора демократског председника

A different attitude after the election of a democratic president

* Да ли су представници америчке администрације изнели конкретне ставове о питању децентрализације Косова које ће се ових дана наћи пред СБ?

- У Савету за националну безбедност разговарао сам са господином Фридом који је задужен за ову проблематику и он је говорио управо о потреби децентрализације власти на Косову. Објаснио сам му шта српски народ под тим подразумева, на шта је он рекао да је то требало урадити пре три године. Узвратио сам му: "Да, сигурно. Ми смо то и тражили пре три године. Нама је то и било обећано, али ништа није урађено". Одговорио је: "То је наша грешка". Значи, он то признаје.

* Како Американци гледају на План Владе Србије, који је понуђен као једно од решења за децентрализацију Косова и Метохије?

- Нисам разговарао конкретно о Плану. Али, где год сам га поменуо није било никаквих негативних реакција. План засигурно може да послужи као база за предстојеће разговоре.

НЕПРОМЕЊЕН СТАВ

* Да ли сте разговарали и о предстојећим косовским изборима и учешћу косовских Срба у привременим косовским институцијама?

and agreed to continue our talk in Belgrade. He left a positive impression there. He was especially positive in addressing Kosovo and Metohija, and everything else for that matter.

* After his return from the U.S. president Tadic stated that the U.S. is relative open toward cooperation with Serbia although this is still depends on fulfilling certain obligations toward the international community. What were your impressions and do those conditions also relate to Kosovo and Metohija?

- From Tadic's presentation and the questions he was asked during the press conference it was obvious that great weight is being given to the issue of cooperation with The Hague, Mladic... However, what was apparent at this gathering and what could be felt everywhere I went was a different attitude toward us after the election of a president of democratic orientation. Of course, there are certain conditions which must be met in order for this openness to be realized. As far as Kosovo and Metohija is concerned, no one had given any preconditions. The discussion was open and frank and there was no dilemma regarding the fact that the question of Kosovo and Metohija must be resolved. In all the talks I conducted in Washington my collocutors showed complete understanding, agreeing

They weren't very convincing

* How did they react in the U.S. to your assessment that "many Kosovo Albanians are expecting the U.S. to tolerate ethnic cleansing in Kosovo"?

- They categorically claimed that they do not tolerate it, that everyone responsible will be brought to justice, that they are putting in a lot of effort in toward that end and working on it. But they weren't very convincing.

with everything I said and trying to immediately consult with their associates on the spot in order to determine what was necessary to initiate certain activities. It was agreed that several congressmen would be visiting Kosovo and Metohija next month to see firsthand and determine the situation on the ground and put pressure on the leaders of the ethnic Albanian institutions. Concretely, congressman John Gribovski is preparing a delegation that will be coming to Kosovo in early August by way of Strasbourg. They will spend three or four days visiting our destroyed holy shrines and reviewing the factual situation, which will become very important when their voice, too, is heard in the United States. I think the visit is a promising development.

* Did representatives of the U.S. administration express any concrete position regarding the issue of decentralization of Kosovo which is to be deliberated by the Security Council in the near future?

- In the National Security Council I spoke with Mr. Freed who is responsible for this area and he spoke about the need for the decentralization of government in Kosovo. I explained to him what the Serbs understood decentralization to mean and he responded that this should have been done three years ago. I retorted: "Yes, of course. We asked for it three years ago. We were promised that it would be done but it wasn't." To which he answered: "That's our mistake." He admitted as

much.

* How does the U.S. see the Serbian Government Plan proposed as one of the solutions for the decentralization of Kosovo and Metohija?

- I did not talk concretely about the Plan. But where I did mention it there were no negative reactions. The plan certainly can serve as the basis for upcoming talks.

UNCHANGED POSITION

* Did you discuss the upcoming Kosovo elections and the participation of Kosovo Serbs in Kosovo provisional institutions?

- There was some mention of it here and there. My position is categorically that under the present conditions after three years of Serb participation and work in the institutions have not permitted us to solve a single one of our problems and taking into account that after the March pogrom the situation in Kosovo and Metohija has hardly improved, Serbs will not participate in upcoming elections nor can they continue to coop-

- Ту и тамо било је помена о томе. Мој став био је категоричан да у овим условима када Срби за три године учествовања и рада у институцијама нису успели да реше ниједан свој проблем и имајући у виду да после мартовског погрома ситуација на Косову и Метохији није поправљена, Срби на предстојећим изборима неће учествовати, нити у оваквим институцијама могу даље сарађивати. Зато је потребна децентрализација, јер би даљи боравак у институцијама било национално самоубиство.

* Док сте били на путу поједини српски представници су пријавили листу.

- Нека свако ради по своме. Ја износим свој став који сам износио од почетка и он остаје непромењен, без обзира да ли ће неко излазити или не на предстојеће косовске изборе.

* Колико Црква у овом тренутку може да помогне стварању јединства међу Србима пред овако важну одлуку?

- Црква је увек стварала и позивала на јединство. Али, Црква се није увек слушала. Мислим да је и данас у таквом положају.

МЕЂУНАРОДНА КОМИСИЈА

* У извештајима о овој посети помињан је и споразум од 25. јуна ове године, потписан између СЦП и привремених институција о стварању независне комисије под покровитељством Савета Европе која ће се бав-

Лажна слика

Грачаница, Београд - Поводом изјаве Чарлса Брејшоа о издвојеном новцу за обнову порушених српских манастира и цркава, Епархија рашко-призренска огласила се саопштењем у коме наглашава да "досад нису почели радови ни на једној јединој од 30 православних богомоља које су оштећене или уништене у мартовском погрому, не помињући преосталих 110 светиња које су уништене у претходних пет година међународног "мира".

"Поставља се питање шта је било са тим једним милионом евра који је већ раније обезбеђен за обнову када радови нигде нису ни започели, јер да јесу Епархија рашко-призренска би била прва обавештена о томе. Све да је новац стварно издвојен за оно за шта је намењен, реч је о крајње неадекватним сумама које ни приближно не могу да покрију штету, јер само она причињена у марту износи неупоредиво више. Са жаљењем се може закључити да се у јавности настоји створити лажни утисак да се ради на обнови цркава и манастира. Обнова порушених цркава и манастира на Косову и Метохији још није ни почела. Косовска влада не исплаћује штету, УНМИК манипулише јавношћу, док монахиње у Девичу и монаси у Светим архангелима већ четврти месец бораве у контејнерима и шаторима без основних услова за живот", истиче се у саопштењу Епархије рашко-призренске.

ити процесом обнове културног наслеђа. О кавом је споразуму реч, имајући у виду Ваш став према привременим косовским институцијама?

- Споразум није потписан са привременим косовским институцијама, него са представником УНМИК. Треба да се створи међународна комисија која ће да води процес реконструкције и обнављања манастира. У њој ће бити представник Савета Европе, који ће председавати радом комисије, и по један представник Цркве, Министарства културе или Републичког завода за заштиту споменика културе из Београда и Министарства културе из Приштине. То су услови под којима комисија може да се оформи и ради, јер неко мора да расписује тендере, прегледа понуде и одобрава их, тражи извођаче.. Комисија још није формирана. Не зна ко ће у њој бити из Савета Европе и Београда.

* В.д.шефа УНМИК за Косово и Метохију Чарлс Брејшо изјавио је прошле недеље да је УНМИК за обнову цркава и манастира порушених у току мартовских немира издвојио додатних пола милиона евра поред већ раније обезбеђеног једног милиона евра.

- На цркве није ни динар потрошен, ниједан еврo. Ту ништа није урађено. Тај новац одобрава привремена Влада Косова. Ми треба да створимо ту комисију да би влада донела одлуку о ангажовању средстава.

* Да ли је Ваша посета случајно пала пред седницу СБ на којој ће се разматрати извештај Каија Едеа, специјалног изасланика генералног секретара УН о стању на Косову Метохији после 17. марта?

- Није било координисано. Просто се тако догодило. Али, сигурно да ће моје сведочење пред конгресменима имати утицаја и на одлуке у СБ.

* До краја године требало би да још једном посетите САД. Они који

erate with institutions such as we have today. That is why decentralization is essential because for Serbs to stay on in Kosovo institutions would be national suicide.

* While you were away some Serb representatives filed a candidate list.

- Let everyone do what he thinks best. I am stating the same position as in the very start and it remains unchanged regardless of whether someone will participate or not in the upcoming Kosovo institutions.

INTERNATIONAL COMMISSION

* To what extent can the Church at this moment help to creating a consensus among Serbs for such an important decision?

- The Church has always worked toward and called for unity. However, not everyone listened to the Church. I think that it is still in the same position today.

* In reports regarding this visit there is mention of the fact that on June 25 of this year an agreement was signed between the Serbian Orthodox Church and provisional institutions calling for the creation of an independent commission under the auspices of the Council of Europe to concern itself with the process of restoration of patrimonial sites. What kind of agreement is this, considering your position toward the Kosovo provisional institutions?

False picture

Gracanica, Belgrade - Following a statement by acting UNMIK chief Charles Brayshaw regarding money set aside for the restoration of destroyed churches and monasteries, the Diocese of Raska and Prizren issued a statement emphasizing that "[s]o far work has not even begun on any of 30 Orthodox shrines damaged or destroyed during the March pogrom, let alone on any of the other 110 shrines damaged during the previous five years of so-called international 'peace' ". "It makes sense to ask what happened to the one million euros provided earlier for restoration when work has not even begun; if it had, the Diocese of Raska and Prizren would be the first to know. Even if the entire sum had been spent on the purpose for which it was intended, for that matter, it is grossly inadequate to cover the cost of repairing the damage. Just the damages done during the March pogrom is estimated at incomparably more. It is with regret that we must conclude that an effort is being made to create a false public perception that work is being done on restoring churches and monasteries. The rebuilding of destroyed churches and monasteries in Kosovo and Metohija has not even begun. The Kosovo government is avoiding payment of damages and UNMIK is manipulating the public while the nuns of Devic Monastery and the monks of Holy Archangels spend their fourth month living in portable containers and tents without the most basic living conditions," the Diocese of Raska and Prizren emphasized in its statement.

- The agreement was not signed with Kosovo provisional institutions but with a representative of UNMIK. It calls for the creation of an international commission to spearhead the process of reconstruction and restoration of the monasteries. It will include a representative of the Council of Europe, who will chair the work of the commission, and one representative each of the Church, the Serbian Ministry of Culture or Institute for the Protection of Cultural Monuments from Belgrade, and the Ministry of Culture from Pristina. These are the conditions under which the commission can be formed and begin work because someone has to issue bids, review proposals and approve them, seek construction contractors... The commission still has not been formed. We do not know who the representatives from the Council of Europe and from Belgrade will be.

* Acting UNMIK chief Charles Brayshaw said last week that UNMIK has set aside an additional one half million euros for the restoration of churches and monasteries destroyed during the March violence on top of the already committed one million euros.

- Not a single dinar or euro has been spent for the churches. Nothing at all has been done. This is funding approved by the Kosovo provisional government. We need to form this committee in order for the government to make a decision to allot funds.

* Is it a coincidence that your visit took place shortly before a Security Council session which will deliberate a report by Kai Eide, the special representative of the UN Secretary General on the situation in Kosovo and Metohija after March 17?

- It wasn't planned that way. It simply happened. However, I'm certain that my testimony before the congressmen will influence decision making in the Security Council.

Америку сматрају одговорном за садашње стање на Косову и Метохији сваку, не само Вашу посету Вашингтону, сматрају куцањем на погрешна врата, док други свако сведочење сматрају драгоценим. Како је Вама изгледало на лицу места?

- Мислим да не куцам на погрешна врата, него на врата од којих се може нешто очекивати. Све моје претходне посете Америци просто су припремиле терен да могу да сада наступам са конкретним захтевима. Рецимо онај одлазак у фебруару пре мартовског погрома то је било од пресудног значаја да би се могао схватити 17. март.

* Реално и нераално, даје ли то конкретне резултате, пре свега политичке?

- Резултата, ако се мисли у виду донација, заиста нема. Али, у промени климе у Америци и те како има. То је веома битно. Од фебруара постоји новина у нашем деловању у Америци где Црква, држава и дијаспора наступају заједно. Током ове посете све време са мном био је представник Српског конгреса уједињења и наше амбасаде у САД која нам се у свему нашала при руци. Што се тиче дијаспоре, она и је досад помагала у ширењу истине о Косову и Метохији. Ми смо сада у Питсбургу апеловали да Срби што више контактирају са својим конгресменима и сенаторима, да им пишу писма, како би се што више чуо глас српске дијаспоре у Америци. Очекивати одмах неке резултате је нераално. Не може човек који данас посеје пшеницу, сутра увече да жање. Мора да сачека.

Јелена Тасић, ДАНАС, 27. јули 2004

ОБНОВА ПОРУШЕНИХ ЦРКАВА И МАНАСТИРА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ ЈОШ НИЈЕ НИ ПОЧЕЛА

Грачаница, 25. јули 2004

Вршилац дужности специјалног представника ген. секретара УН за Косово и Метохију Чарлс Брејшо (Charles Brayshaw) изјавио је у четвртак (23. јула) за медије да је УНМИК за обнову цркава и манастира порушених у току мартовских немира издвојио додатних пола милиона евра поред већ раније обезбеђеног једног милиона евра.

Истина је, међутим, да до сада нису почели радови ни на једној јединој од 30 православних богомоља које су оштећене или уништене у мартовском погрому, не помињући преосталих 110 светиња које су уништене у претходних пет година међународног "мира". Стога се сасвим разумно поставља питање шта је било са тим једним милионом евра који је већ раније обезбеђен за обнову када радови нигде нису ни започели, а и да јесу Епархија рашко-призренска би била прва обавештена о томе. Уосталом, све да је тај новац стварно издвојен за оно што је намењен, реч је о крајње неадекватним сумама које ни приближно не могу да покрију штету, која само за штету почињену у марту износи неупоредиво више.

У сваком случају, са жаљењем се може закључити да се у јавности настоји створити лажни утисак да се ради на обнови цркава и манастира што није случај. Иако су највиши представници међународне заједнице поставили као услов косовским институцијама обнову порушених цркава овај задатак није испуњен и УНМИК га је вешто избегао тако што је предложено формирање комисије која би се наводно бавила питањем обнове. Већ је прошло више од месец дана од потписивања овог споразума између Епархије и представника УНМИК-а, а на пољу обнове цркава није ништа учињено.

Вредни српски културно-историјски споменици пропадају из дана у дан, а да нису чак ни привремено заштићени од кише и временских непогода. Богородица Љевишка и остале призренске цркве нису чак ни почињене и заудару на урин док је КФОР само оградно локације жицом и заштитним селотејпом. Немар и незаинтересованост према овим светињама од стране надлежних институција је вшсе него шокантан.

Епархија рашко-призренска стога изражава свој најоштрији

* You plan to visit the U.S. again before the end of the year. Those who consider the U.S. responsible for the present situation in Kosovo and Metohija consider every visit to Washington, not only your own, to be a knock on the wrong door while others consider every testimony to be precious. What were your impressions while there?

- I don't believe that I am knocking on the wrong door but on the door of those from whom we can expect something. All my previous visits to the United States have prepared the ground for me to now be able to come forward with concrete requests. For example, the visit in February before the March pogrom was of decisive importance for the understanding of March 17.

* Realistic or not, is this yielding concrete results, primarily political ones?

- With respect to donations, there really are no results. However, with respect to a change of climate in the U.S., the results are considerable. This is extremely important. Since February there is a new development in our activity in the U.S. where the Church, the state and the emigrant community are acting in concert. During this visit I was accompanied the entire time by representatives of the Serbian Unity Congress and the Serbia and Montenegro Embassy in the U.S. who did everything possible to assist us. As far as the emigrant community is concerned, it has been helping us all along to disseminate the truth about Kosovo and Metohija. While in Pittsburgh we appealed to Serbs to contact their congressmen and senators, to write to them so that the voice of the Serbian emigrant community in the U.S. can be heard. It is unrealistic to expect results overnight. One cannot sow wheat today and expect to reap what one has sown tomorrow. One must wait.

Jelena Tasic Danas daily, Belgrade, July 27, 2004

RESTORATION OF DESTROYED CHURCHES AND MONASTERIES IN KOSOVO AND METOHİJA HAS NOT EVEN BEGUN

Gracanica, July 25, 2004

On Thursday, July 23, 2004 Acting Special Representative of the UN Secretary-General for Kosovo and Metohija Charles Brayshaw told media that UNMIK had set aside an additional half million euros in addition to the previously earmarked amount of one million euros for the restoration of churches and monasteries destroyed during the March violence.

The truth, however, is that so far work has not even begun on any of 30 Orthodox shrines damaged or destroyed during the March pogrom, let alone on any of the other 110 shrines damaged during the previous five years of so-called international "peace". It makes sense to ask what happened to the one million euros provided earlier for restoration when work has not even begun; if it had, the Diocese of Raska and Prizren would be the first to know. Even if the entire sum had been spent on the purpose for which it was intended, for that matter, it is grossly inadequate to cover the cost of repairing the damage. Just the damages done during the March pogrom is estimated at incomparably more.

In any case, it is with regret that we must conclude that an effort is being made to create a false public perception that work is being done on restoring churches and monasteries, which is simply not the case. Even though senior officials of the international community have made the restoration of destroyed churches one of the conditions for Kosovo institutions the task has not been fulfilled and UNMIK skillfully skirted it by proposing the establishment of a commission to concern

itself with the issue of restoration. Although more than a month has passed since the signing of an agreement between the Diocese and UNMIK representatives, nothing has been done toward the rebuilding of the destroyed shrines.

Precious Serbian cultural and historical monuments are decaying with

Да ли ће монахиње из манастира Девич и архангелски монаси провести зиму у контејнерима јер четири месеца након паљења манастира обнова није ни почела

Will the nuns of Devic Monastery and monks of Holy Archangels spend winter in portable containers? Four months after destruction of their monasteries, restoration has not even begun

протест УНМИК-у и привременим косовским институцијама због манипулације јавношћу и покушаја да се варварско рушење православних светиња прикрије, а обавеза плаћања штете вешто избегне. Оваквим неодговорним односом наставља се злочин према овим светињама које сваки даном све више пропадају.

ЕРП КИМ Инфо-служба

ЗАБРИНУТОСТ ЕПАРХИЈЕ РАШКО-ПРИЗРЕНСКЕ

21. јули 2004. год.

Епархија рашко-призренска и косовско-метохијска изражава озбиљну забринутост што се јавна дискусија о Косову и Метохији у српској и светској јавности постепено све више фокусира на заштиту тзв. мањинских права Срба у Покрајини, док се у потпуности занемарује питање будућег положаја Косова и Метохије у оквиру Србије и СЦГ.

И након објављивања свог најновијег плана о Косову, влада Србије није изашла са конкретно дефинисаним предлогом какав ниво аутономије Србија нуди Косову и Метохији као саставном делу своје територије. Уместо да се отвори дискусија о положају албанске заједнице у оквиру Србије, у јавности се говори искључиво о заштити српских права на Косову и Метохији. Штавише, у дискусијама на разним форумима поједини владини и независни експерти из Београда отворено помињу разне моделе заштите права српске заједнице на Косову и Метохији, као да је реч о већ потпуно самосталном ентитету. У том контексту се помињу модели Аландских острва или Јужног Тирола, али не више у контексту модела аутономије за албанску заједницу у Србији и СЦГ, као што је то био до сада случај, већ у контексту решавања положаја "српске мањине" на Косову и Метохији.

Чињеница да Београд до сада није изашао са јасним и конкретним предлогом аутономије Косова и Метохије у оквиру Србије и СЦГ и да се преко тог питања прелази шаблонским понављањем Резолуције 1244, која формално гарантује суверенитет СЦГ на Косову и Метохији, све више у јавности ствара утисак да је суштина државне стратегије Београда у томе да се нађе одговарајући механизам заштите "мањинских права" Срба, а не да се изађе са јасном и одговорном државном концепцијом очувања суверенитета Србије и СЦГ у оквиру својих постојећих граница.

План Владе Србије пре свега говори о аутономији Срба на Косову и Метохији и само формално помиње аутономију Косова у оквиру Србије, што све више утиче и на међународне факторе који више и не помињу суштинску аутономију Косова и Метохије у оквиру Србије и СЦГ, већ само српску аутономију и децентрализацију на Косову и Метохији, као да је реч о заштити права Срба у Мађарској или некој од суседних земаља. У том контексту се и питање непромењивости граница на Балкану све више у свету помиње у смислу противљења територијалној подели Косова и Метохије, а не у смислу сецесије Косова као сувереног дела територије Србије и СЦГ. Када се данас помене аутономија у свету се пре свега мисли на предлог владе о српској аутономији на Косову, а не на (суштинску) аутономију Косова и Метохије у оквиру Србије што може да има озбиљне последице.

Наравно, питање положаја српског народа као државотворног и конститутивног народа на делу своје територије где му се негирају основна права и слободе није за занемаривање и има огроман значај за овдашње српско становништво и његову будућност. Међутим, ово питање не би смело да има политички приоритет над питањем очувања државне територије и дефинисања Косова и Метохије као аутономне области у оквиру Србије. Поред тога, важно је напоменути, да једна одговорна државна стратегија треба да води рачуна не само о правима Срба већ и свих других грађана Србије чија су права на Косову и Метохији угрожена (Роми, Ашкалије, Египћани, Горанци и др.).

Уколико Влада ускоро не изађе са конкретним ставом шта једна демократска и нова Србија нуди Косову и Метохији као саставном делу своје територије, будућа дискусија о статусу могла би да се сведе искључиво на изналажење начина како да се реши питање мањинских права у Покрајини, која ће постепено прећутно бити прихваћена као самосталан ентитет.

Због тога је у политичкој стратегији Србије према Косову и Метохији потребно што пре направити одговарајућу равнотежу и пре отварања дискусије о коначном статусу јасно формулисати концепт очувања територијалног интегритета Србије са Косовом и Метохијом

each passing day without even temporary protection from rain and bad weather. Bogorodica Ljeviska (Holy Virgin of Lyevisk) and other Prizren churches have not even been cleaned and reek of urine while KFOR has blocked off the locations with wire and protective tape. The lack of care and interest toward this holy shrines on the part of appropriate institutions is extremely shocking.

The Diocese of Raska and Prizren therefore wishes to express its strongest protest to UNMIK and Kosovo provisional institutions due to manipulation of the public and the attempt to hide the barbaric destruction of Orthodox shrines and skillfully evade the responsibility of payment of damages. Such irresponsible behavior represents a continuation of the crime against these holy shrines which continue to deteriorate with each passing day.

ERP KIM Info Service

DIOCESE OF RASKA AND PRIZREN EXPRESSES ITS CONCERN

July 21, 2004

The Diocese of Raska-Prizren and Kosovo-Metohija expresses its serious concern by the fact that public discussion regarding Kosovo and Metohija in both Serbia and among the international community is gradually focusing completely on the protection of the so-called minority rights of Serbs in the Province while completely neglecting the issue of the future status of Kosovo and Metohija within the Republic of Serbia and the state union of Serbia and Montenegro.

After presenting its most recent plan for Kosovo, the government of Serbia has failed to come up with a concretely defined proposal of the level autonomy Serbia is offering Kosovo and Metohija as an integral part of its territory. Instead of opening a discussion on the status of the Albanian community within Serbia, public discussion is limited exclusively to the protection of Serbian rights in Kosovo and Metohija. Moreover, discussions at various forums involving certain government and independent experts from Belgrade are openly examining various models of protection for the rights of the Serb community in Kosovo and Metohija as if it was already a completely independent entity. The models of the Aland Islands or South Tyrol considered in this context no longer relate to the model of autonomy for the ethnic Albanian community in Serbia and Serbia and

*Косово и Метохија - површина 4230
кв миља (10887 кв км). Становништво
(1991) 1.957.774*

*Kosovo and Metohija - Area 4,203
square miles (10,887 square km). Popu-
lation (1991) 1,954,747*

Montenegro, as has been the case thus far, but seek to address the problem of the status of the "Serbian minority" in Kosovo and Metohija.

The fact that Belgrade has not yet presented a clear and concrete proposal for the autonomy of Kosovo and Metohija within the Republic of Serbia and the state union of Serbia and Montenegro, and that this issue is being addressed by rote repetition of Resolution 1244, which formally guarantees the sovereignty of Serbia and Montenegro in Kosovo and Metohija is increasingly creating the general impression among the public that the essence of Belgrade's state strategy lies in finding an appropriate mechanism to protect the "minority rights" of the Serbs instead of coming up with a clear and responsible state concept for the protection of the sovereignty of the Republic of Serbia and the state union of Serbia and Montenegro within its existing borders.

The Serbian government plan for Kosovo focuses primarily on the autonomy of the Serbs in Kosovo and Metohija and only formally men-

као њеним саставним делом.

ЕРП КИМ Инфо-служба

НАЈНОВИЈИ АУСТРИЈСКИ ПЛАН ЗА КОСОВО - ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА И ДАЉИ ПРЕНОС ВЛАСТИ НА ИНСТИТУЦИЈЕ КОСОВА

БЕОГРАД, 13. јула 2004. (Бета) - Даљи пренос надлежности на косовске институције и примена концепта децентрализације на Косову треба да буду уско повезани, као два кључна процеса за успостављање мултиетничког друштва у покрајини, оцењује се у плану за Косово шест средњеевропских земаља, предвођених Аустријом.

План је у име предлагача - Аустрије, Пољске, Словачке, Словеније, Чешке и Мађарске, јуче у Бриселу својим европским колегама представила шеф аустријске дипломатије Бенита Фереро-Валднер, а данас је на увид дат агенцији Бета.

У документу се оцењује да је потребно наставити са даљим преносом надлежности косовским институцијама, укључујући области економије, правосудја и пре свега безбедности, док међународна управа треба да задржи контролу над спољним пословима и контролом границе. Као једна од мера за заштиту мањина наводи се децентрализација, али се додаје да она не може у потпуности да замени друге напоре за унапређење права мањина.

У оквиру децентрализације предлаже се проучавање модела функционалне и персоналне аутономије који постоји у Белгији, и модела децентрализације на нивоу општина према Охридском споразуму.

У поглављу "Заштите мањина и мере децентрализације" наводи се да се положај неалбанског становништва након мартовског насиља погоршао.

Оцењује се да мартовско насиље на Косову није било немогуће предвидети, нити је био само чин вандализма, већ манифестација сталне нетрпеливости већинског становништва према мањинама.

За побољшање положаја мањина потребно је, поред децентрализације и успостављања европских стандарда, и јачање локалне самоуправе, обезбеђивање једнаких, а не пропорционалних права, за мањине у одлучивању о културном и верском идентитету, развој насеља у којима живе мањине, као и образовна реформа за превазилажење неповерење и предрасуда.

Указује се да је Србија дала значајан добринос у дебати о Косову својим планом о политичком решењу ситуације на Косову.

У плану шест средњеевропских земаља осуђује се уништавање историјских и верских објеката, као чин варварства и додаје да је неопходно обезбедити заштиту тих објеката.

Оцењује се да треба размотрити могућност да за објекте од кључног значаја за српску и европску културну и верску баштину буде директно надлежна Српска православна црква, као и могућност да ти објекти буду укључени на листу светске баштине UNESCO-а.

Косовске институције треба да се више ангажују на успостављању услова за укључивање косовских Срба и других мањина у процесе одлучивања и утврђивања политике.

Јачање локалних институција требало би да допринесе окончању бојкота косовских Срба, док би паралелне институције требало легализовати и укључити у косовске институције.

Посебно је важно да се Београд, с обзиром на утицај који има на косовске Србе, убеди да позитивно делује на њих како би се укључили у косовске институције.

"То би позитивно утицало и на домаћу политичку стабилност садашње Владе Србије, која је тренутно ослабљена критикама српске радикалне деснице", наводи се у плану.

Предлаже се и веће присуство косовске владе на међународном плану, као и разматрање могућности већег укључивања Европске уније на Косову, по моделу примењеном у БиХ.

"Европска унија треба да размотри предузимање саветодавних и покровитељских активности у области полиције", наведено је у плану. У плану је оцењено да је безбедносна ситуација на Косову и даље крхка и додаје се да планови за смањење снага КФОРа морају бити одложени до даљњег, све док се ситуација у потпуности не смири.

Снаге КФОРа, такође, морају бити боље опремљене и обучене за сузбијање нереда и насиља, а мора бити побољшан и обавештајни систем, као и контрола граница.

Оцењује се да безбедносне функције треба све више поверавати косовским институцијама. Косовска полицијска служба треба да буде пажљиво реорганизована у складу са европским стандардима.

Припадник КПС који је бивши члан ОВК, мора бити испитан, а лица

tions the autonomy of Kosovo within Serbia, which is increasingly influencing international factors as well, who are no longer even mentioning the substantial autonomy of Kosovo and Metohija within the Republic of Serbia and Montenegro but solely Serb autonomy and decentralization in Kosovo and Metohija, for all intents and purposes comparable to the protection of the rights of Serbs in Hungary or any other neighboring country. In the same context, the issue of inviolability of Balkan borders is increasingly being discussed in the sense of opposition to the territorial division of Kosovo and Metohija, not in the sense of opposition to the secession of Kosovo and Metohija as a sovereign part of the territory of the Republic of Serbia and the state union of Serbia and Montenegro. When we hear "autonomy" discussed today, it refers primarily to the Serbian government plan for Serb autonomy in Kosovo, not the (substantial) autonomy of Kosovo and Metohija within Serbia with possible serious consequences.

Of course, the issue of the status of the Serbian people as a state-forming and constitutive nation on a part of its own territory where it is denied basic rights and freedoms is not negligible and has enormous importance for the local Serb population and its future. However, this issue should not be allowed to have greater political priority than the issue of preservation of state territory and definition of Kosovo and Metohija as an autonomous region within Serbia. As well, it is important to note that a responsible state strategy needs to take into account not only the rights of Serbs but also of all other citizens of Serbia whose rights in Kosovo and Metohija are endangered (Roma, Ashkali, Egyptians, Gorani, etc.)

Unless the Serbian government soon comes up with a concrete proposal of what a democratic and new Serbia is offering Kosovo and Metohija as an integral part of its own territory, future discussion regarding status may be reduced exclusively to methods of resolving the issue of minority rights in the Province, which will gradually and silently become accepted as an independent entity.

Therefore, an appropriate balance must be found immediately in the political strategy of Serbia toward Kosovo and Metohija clearly formulating a plan for the preservation of the territorial integrity of Serbia with Kosovo and Metohija as its integral part prior to the start of discussion regarding final status.

ERP KIM Info Service

AUSTRIA AND CENTRAL EUROPEAN STATES PROMOTED A NEW PLAN ON KOSOVO

EUOBSERVER / BRUSSELS - An informal paper looking at how to solve the crisis in Kosovo was raised at a meeting of EU foreign ministers in Brussels on Monday (9 July).

The paper, which was worked out by Austria and its regional partners (Poland, Slovakia, Slovenia, the Czech Republic and Hungary), is "food for thought", according to Austrian foreign minister Benita Ferrero-Waldner

Ms Ferrero-Waldner and her Slovak and Slovene colleagues raised the paper at the meeting on Monday - however it was not formally discussed by foreign ministers.

However, sources say that the paper may be raised at the next informal meeting of foreign ministers.

Under the plans, which the Austrian foreign minister said had been "well received" in the region, the Kosovo government would receive more competencies while the Serbian community in the region would be given more autonomy.

According to Austrian media, the paper also suggests that the NATO-led international force responsible for security in Kosovo (known as KFOR) be better equipped to fight unrest and that the international community should work harder to secure jobs in the region.

However, the paper reportedly shies away from tackling the legal status of Kosovo saying that it should be left until a later date.

"It is vital to create an atmosphere of safety. The security and respect for ethnic minorities is also a priority, with a level of decentralisation", said the Austrian foreign minister.

Ms Ferrero-Waldner said that the issues in the paper raised on decentralisation, security and the economy are important questions which would have to be dealt with anyway adding that after going through a long process, she did "not rule out a European future for Kosovo".

During his inaugural speech on Sunday (8 July), Serbian President Boris Tadic also referred to Kosovo, which he said is a "huge open wound" in Serbia's relationship with Europe.

оптужена за ратне злочине и друга кривична дела морају кривично одговарати.

Састав локалних снага безбедности мора да одражава националних састав становништва.

Безбедности и стабилности на Косову угрожава и пораст криминалних активности организованих криминалних група, које се баве трговиним људима, дрогом и оружјем.

Посебна пажња треба да буде посвећена развоју и праћењу рада локалних медија, пошто непрофесионално и пристрасно извештавање може да подстакне међуетничку мржњу и нетолеранцију.

Оцењује се, такође, да Косово економски не може самостално да функционише. Косовску економију карактеришу финансијски и привредни криминал, црно тржиште и недостатак закона против корупције.

Неопходна је макроекономска помоћ ММФ-а и даље реформе, а потребно је наставити и процесом приватизације, додаје се у документу.

ХЈУМАН РАЈТС ВОЧ: ПРЕИСПИТАТИ РАД КФОР-а И ПОЛИЦИЈЕ УН НА КОСОВУ У МАРТУ

БЕТА, БРИСЕЛ 26. јула 2004.

Међународна организација за заштиту људских права, Хјуман рајтс воч (HRW), затражила је данас да се спроведе потпуна и независна истрага о одговорности Кфора, полиције УНМИК-а и Косовске полицијске службе за мартовско насиље у покрајини.

У извештају насловљеном "Косово: Неуспех НАТО и УН у заштити мањина", Хјуман рајтс воч оцењује да Кфор и полиција УНМИК-а "катастрофално нису успели да заштите мањине" током дводневног насиља на Косову, упереног против Срба и других неалбанаца.

ХРВ, у тексту који је објављен у Бриселу, саветује да се Кфору и полицији УН пружи боља обука за контролисање демонстрација, боља опрема за то, а тражи се и централизованја команда снагама Кфора.

"Заштита мањинских заједница биће кључан изазов за новог администратора УН на Косову Сорена Јесен-Петерсена који преузима дужност 3. августа", пише у извештају о мартовским нередима на укупно 66 страница.

Хјуман рајтс воч указује на "скоро потпуни колапс косовских безбедносних структура током кризе" 17. и 18. марта, када је убијено 19 особа, спаљено 27 православних цркава и манастира, а око 4.100 људи, махом Срба, Рома и Ашкалија, протерано или евакуисано из својих домова.

"Истраживање је показало да су групе етничких Албанаца деловале са жестоком ефикасношћу да би многе области Косова потпуно лишиле свих преосталих трагова српског присуства, као и да су нападале друге мањинске заједнице", наводи та организација.

HRV такође наводи и да су у многим селима, у спонтаним и у организованим нападима, уништене буквално све српске, ромске и ашкалијске куће.

"Чак и најмање српско присуство постало је мета: у Баковици, етнички Албанци су опсели српску православну цркву у којој су живели преостали Срби у том граду - пет старих жена. Њих су морали да евакуишу", пише у извештају.

HRV наводи да, иако је мандат Кфора и полиције УНМИК-а управо да пруже сигурност свим мањинама на Косову, те структуре нису успеле да их заштите током нереди и да су "често остављали Србе и друге припаднике мањинских заједница под опсадом сатима, пре него што би реаговали".

Насиље је, како се наводи, изазвао низ догађаја, "посебно сензационалистички извештаји, за које се на крају испоставило да су нетачни, да су Срби одговорни за утапање тројице дечака етничких Албанаца".

"Остали узроци јесу љутња етничких Албанаца због блокаде главног пута од Приштине до Скопља, коју су организовали српски сељаци због убиства једног српског тинејџера, као и демонстрације које су 16. марта организовале групе ветерана повезане са расформираном Ослободилачком војском Косова, протестујући због хапшења бивших вођа ОВК због оптужби за ратне злочине", пише ХРВ.

Организација зато позива на "стварну реформу међународних безбедносних структура" и на пуну и независну ревизију реакције Кфора, полиције УНМИК-а и локалне полиције (КПС) на насиље.

ЕРП КИМ Инфо Сервице

Мост Радија Слободна Европа: Шта албанска и српска страна подразумевају под децентрализацијом Косова

"We are deeply devoted to idea of democratic, rational, European solution for Kosovo based on UN Security Council's resolution 1244. We believe that dialogue of Serbs and [Kosovo] Albanians is crucial", said Mr Tadic.

A UN administration was set up in the region with the NATO-led KFOR mission overseeing security in 1999, after NATO air-strikes pushed back Serb forces that were accused of war crimes against ethnic Albanians in the province.

HUMAN RIGHTS WATCH - SUMMARY OF JULY 2004 REPORT - VOL. 16 NO. 6 (D)

FAILURE TO PROTECT: ANTI-MINORITY VIOLENCE IN KOSOVO, MARCH 2004

For the last five years, so many internationals have come to study our problems that I can't even count them anymore, and they have produced

*Срби које су прогнали Албанци 17 и 18. марта нису добили очекивану заштиту и помоћ КФОР-а и УНМИК полиције.
Serbs expelled on March 17 and 18 by Albanians did not get expected protection and assistance by KFOR and UNMIK police*

tons of reports and recommendations. In the end, the result was that I lost everything I have built for forty years, while the international community watched from a few hundred meters away. I don't even have a single photograph left from my life. And now they tell me to go back and rebuild my life-how can I trust them? - Displaced Serb resident of Svinjare

We always knew that Kosovo would not be invaded. KFOR is in

*Сва возила у француској бази КФОР-а Белведере стоје уредно паркирана док цитаве колоне албанских возила несметано иду у пљачку у већ запаљено српско село Свинјаре код Косовске Митровице
All vehicles in the French KFOR base are properly parked, while numerous Albanian vehicles move for the looting to Serbian village Svinjare near Kos. Mitrovica, already set in fire*

ПОТРЕБНИ СУ ПРОЈЕКТИ КОЈИ ЋЕ ЗБЛИЖАВАТИ ЉУДЕ

Омер Карабег: У данашњем Мосту разговараћемо о децентрализацији власти на Косову, а наши саговорници су у Београду Александар Симић, саветник српског премијера Коштунице, и Енвер Хасани, професор међународног права и шеф Канцеларије за спољне послове Владе Косова. Децентрализација је постала најчешће помињана реч у дискусијама о Косову. Она се помиње у најновијем плану за Косово шест средњоевропских земаља предвођених Аустријом, затим у плану Владе Србије за Косово, као и плану који је предложио председник Скупштине Косова Неџат Даџи. С обзиром на различита тумачења децентрализације добро би било да на почетку овог разговора чујемо шта албанска и српска страна подразумевају под децентрализацијом.

Александар Симић: Београд под децентрализацијом подразумева стварање институционалних решења која би обезбедила опстанак Срба на Космету. Децентрализација би требало да представља гаранцију да се неће поновити догађаји из марта месеца ове године. Мартовски погром показује да је суживот на Космету могућан само ако Срби имају извесне институционалне гаранције, односно извесне елементе територијалне аутономије што би им омогућило да, тамо где су у већини, несметано живе и управљају локалним пословима, при чему би односи са централном приштинском влашћу били до краја уређени тако да не би постојала арбитрарност ни са једне ни са друге стране.

Енвер Хасани: Ја мислим да господин Симић меша институционалне и територијалне гаранције, то је за њега исто. Он изједначава институционалне гаранције и територијалну аутономију, а то су две сасвим различите ствари. Ја мислим да једино реформа институција власти, њихово јачање, као и успостављање контроле над њима, може бити гаранција како за сигурност Срба, тако и свих осталих који живе на Косову. А што се тиче београдског плана, када бисмо га мало детаљније анализирали, видели бисмо да је то исто оно што смо имали 1991-1992. године у Босни са такозваним САО-вима. Препознајемо исте принципе, почиње се с етничким принципом па се каже да Србима припадају оне територије где су они у већини, предлаже се компензација да би се формирале етнички чисте територије, истиче да је пожељно територијално повезивање тих области с Србијом.

Омер Карабег: Да ли ви мислите да план Владе Србије о децентрализацији води ка подели Косова на српски и албански део?

Енвер Хасани: Да. Апсолутно да. То је господин Коштуница и рекао, не сада, него раније, није то скривао. Тај план практично значи поделу Косова на албански и српски део, то јест стварање сталне линије фронта.

Александар Симић: План Владе Србије о децентрализацији власти на Косову нема никакве везе са Босном. То је видљиво голим оком. Срби у Босни су пре почетка грађанског рата чинили више од трећине становништва и били су врло доминантни у државној структури. Данас Срба на Космету има мање од десет посто, потпуно су растрскани по целој територији, нема их више у градовима, изузетак је Северна Митровица са огромном избегличком популацијом. Како може тако малобројна популација да успоставља ону врсту аутономије како су то чинили Срби у Босни и Хрватској? Те две ствари су неупоредиве. Косметска свакодневица 2004. године је потпуно другачија од свакодневице Босне и Херцеговине 1991. године.

Енвер Хасани: Постоји цивилизован и нецивилизовани модел живљења, овај други смо скоро десет година имали на Косову и сада је дошло време да се опаметимо и да покушамо да применимо цивилизоване стандарде људског понашања и политичког организовања, а не да се опет враћамо на исту идеју с којом је започет рат. Дубоко сам уверен да се сигурност Срба на Косову не може обезбедити територијалном поделом по етничком принципу који не уважава интерес већинског становништва, а ни економске критеријуме. Мислим да би за међународну заједницу било прескупо да дозволи територијалну поделу по етничком принципу. Мислим да Митровица, а то су потврдили и мартовски догађаји, постаје огроман извор и мотив агресивног понашања већинског становништва. Чак бих рекао да би се тај град, ако се нешто озбиљније не почне радити на решавању проблема његове подељености, могао претворити у неку врсту косовског Јерусалима и постати симбол албанске патње у регији.

Александар Симић: Овде је сада заиста помешано све и свашта. Помиње се нови Јерусалим и могућност нових агресија. Ја не бих желео никога да претим, али чини ми се да сам чуо неке тонове претње да ће се Албанци жестоко понашати поводом Митровице. Ми смо то жестоко понашање виђали свих ових година, а погром од 17. и 18. марта је најупечатљивије сведочи о томе. Према томе, цивилизованог понашања на Космету нема и, не будимо наивни, неће га још дуго бити. Потпуно је јасно да на Космету постоји тенденција албанске већине да ту територију доживљава само као своју, као ексклузивно своју. Ја

Kosovo to protect against civil violence, disturbances, and ethnic violence. They don't need tanks but riot gear and shields, and soldiers trained in dealing with public disorder. If KFOR was not prepared for such civil disorder, then why the heck not? What did they think they were in Kosovo for? - Senior UNMIK official

On March 17 and 18, 2004, violent rioting by ethnic Albanians took place throughout Kosovo, spurred by sensational and ultimately inaccurate reports that Serbs had been responsible for the drowning of three young Albanian children. For nearly forty-eight hours, the security structures in Kosovo-the NATO-led Kosovo Force (KFOR), the international U.N. (UNMIK) police, and the locally recruited Kosovo Police Service (KPS)-almost completely lost control, as at least thirty-three major riots broke out across Kosovo, involving an estimated 51,000 participants.

The violence across Kosovo represents the most serious setback since 1999 in the international community's efforts to create a multi-ethnic Kosovo in which both the government and civil society respect human rights. From the capital Pristina/Prishtine, to cities like Prizren and Djakovica/Gjakove, to small villages like Slatina/Sllatine and Belo Polje/Bellopoje, large ethnic Albanian crowds acted with ferocious effi-

Марокански војници КФОР-а мирно посматрају албанску руљу која несметано јуриша на цркву Св. Саве у јужној Митровици. Албанци су на оглед 50так војника КФОР-а олњачкали и запалили цркву и парохијски дом. КФОР је остао потпуно пасиван као сто је случај у Ђаковници где су уништене три цркве, а једна већ остећена савњена са земљом и у Призрену где су Албанци запалили све што је СПЦ поседовала у овом древном граду. Неколико хиљада немачких војника мирно су допустили паљење српског дела Призрена, док су италијански војници допустили да изгори 30 повратничких кућа у Белом Пољу иако је ово село удаљено само 300-тињак метара од италијанске војне базе код Пећи.

Marocan soldiers look uninterested at Albanian mob attacking the St. Sava Church in the southern part of Kos. Mitrovica

ciency to rid their areas of all remaining vestiges of a Serb presence, and also targeted other minorities

such as Roma, including Ashkali who are Albanian-speaking Roma. In many of the communities affected by violence, in attacks both spontaneous and organized, every single Serb, Roma, or Ashkali home was burned. In the village of Svinjare/Frasher, all 137 Serb homes were burned, but ethnic Albanian homes were left untouched. In nearby Vucitrn/Vushtrri, the ethnic Albanian crowd attacked the Ashkali community, burning sixty-nine Ashkali homes. In Kosovo Polje/Fushe Kosove, one Serb was beaten to

death, and over one hundred Serb and Roma homes were burned, as well as the post office, the Serbian school, and the Serbian hospital. Even the tiniest Serb presences were a target for the hostile crowds: ethnic Albanian crowds attacked the Serbian Orthodox Church in Djakovica for hours, ultimately driving out five elderly Serb women who were the last remaining Serbs in Djakovica, from a pre-war population of more than 3,000.

The March violence forced out the entire Serb population from dozens of locations-including the capital Pristina-and equally affected Roma and Ashkali communities. After two days of rioting, at least 550 homes and twenty-seven Orthodox churches and monasteries were burned, leaving approximately 4,100 Serbs, Roma, Ashkali, and other non-Albanian

могу да схватим да су то тежње које имају историјски карактер, али нигде на Балкану нема територија које искључиво припадају само једној нацији. То поготово не може бити Космет који је вековима био мултиетнички, који је вековима био мултикултурни, на којем стоје и Синапашина џамија и Богородица Љевишка. Није Богородица Љевишка изазвала агресију албанских младића зато што су у њој били српски екстремисти, већ самом чињеницом што је она споменик српске културе.

Омер Карабег: Да ли мислите да је територијална аутономија Срба на Косову услов њиховог опстанка?

Александар Симић: Ја мислим да јесте, али је потпуно јасно да је реч о врло малим територијама које међусобно нису повезане. Срби не могу на Космету повезивати територије где живе, јер то није могуће. То би подразумевало да уђу у рат с Албанцима. У плану Владе Србије нигде нису нацртане границе, тамо се јасно каже да територије на којима живе Срби нису међусобно повезане. Подела није уопште била интенција плана.

Енвер Хасани: Ја нисам говорио о могућности нове агресије. Рекао сам да проблем подељеног града Митровице постаје огроман извор ирационалног и агресивног понашања већинског становништва на Косову, исто тако као што је Косово огроман извор ирационалног и агресивног понашања српског становништва у Србији, тако је било вековима и биће све док се тај проблем не реши. Кад би се београдски план имплементирао на Косову, то би значило премештање српског и албанског становништва, правиле би се неке плаве линије и безбедносни путеви који би повезивали свих тих пет зона у којима би према том плану Срби били у већини. Колега Симић каже да на Косову нема грађанског друштва и да га још дуго неће бити. У неку руку је расизам рећи да се на Косову не може створити грађанско друштво. На тај начин ви се, колега Симићу, приклањате теорији која овде није толико позната колико на Западу, теорији конституционалне антропологије или антрополошког конституционализма.

Александар Симић: Ја заиста не бих да даље заштравамо полемику, само бих две ствари одлучно демантовао. Прво, демантовао бих да је интенција стваралаца београдског плана на било који начин била даље заштравање ситуације или, не дај боже, нови рат. Интенција тог плана је врло јасна - очување српске заједнице на Космету и могућност да се прогнани Срби врате. Друго, нисам рекао да на Космету неће бити грађанског друштва и да за то нема услова. Ја сам само констатовао да га сада, на жалост, нема, што су етнички сукоби Албанаца и Срба у последњих десетак година јасно показали. Ништа више од тога. Мислим да морамо погледати реалности у очи и сагласно тој реалности покушати да делујемо. А та реалност је таква да у овом тренутку кључни елементи грађанског друштва, а то су међуверска и међуетничка толеранција, на Космету не постоје.

Енвер Хасани: Модел заједничког живљења који смо имали вековима апсолутно је другачији од овога који ви сад предлагате. Мислим да на мартовске догађаје не треба гледати као на константу косовског друштва, већ као на један трагичан и несрећан инцидент који се може превазићи заједничким напорима, и нашим и међународне заједнице, као и конструктивним деловањем београдских власти, али не кроз захтеве за територијализацијом. Интеграција локалних Срба у косовско друштво може се постићи једино јачањем привремених структура власти на Косову које у догледно време треба да постану мултиетничке.

Александар Симић: Мислим да су управо београдске власти током марта месеца показале максималну суздржаност, да су одбациле радикалне захтеве да се Војска Србије и Црне Горе поново врати на Косово, иако према Кумановском споразуму постоји могућност да се врати један, не велики број војника. Све структуре власти, и Влада Србије и Савет министара заједнице Србије и Црне Горе и демократске политичке странке, биле су јединствене у томе да се ситуација мора смиривати и стабилизovati. Зато не могу да прихватим вашу тезу да план Владе Србије, који је једногласно подржан у Скупштини Србије, дестабилизује ситуацију. Напротив, тај план хоће да помогне стабилизацији.

Енвер Хасани: Београдским планом се предлаже стварање пет зона на Косову, што заправо значи стварање пет малих државица, а то је потпуно нефункционално.

Александар Симић: Те области су тако концепиране да неке од њих имају по десетак-двадесет хиљада становника. Зар су могуће државице са десет или двадесет хиљада становника?

Енвер Хасани: Могуће су, како да не. Постоје државе са толико становника.

Александар Симић: Нису могуће. Овде не говоримо о Сан Марину или Монаку.

Енвер Хасани: Ја схватам да је ситуација Срба трагична, у смислу школовања, слободе кретања, права на нормалан живот, али то се може решити на другачији начин, а не поделом. Уосталом, територи-

minorities displaced. Some 2,000 persons still remain displaced months later, living in crowded and unsanitary conditions-including in unheated and unfinished apartments, crowded schools, tent camps on KFOR military bases, and even metal trucking containers. The future of minorities in Kosovo has never looked bleaker.

The security organizations in Kosovo-KFOR, UNMIK international police, and the KPS-failed catastrophically in their mandate to protect minority communities during the March 2004 violence. In numerous cases, minorities under attack were left entirely unprotected and at the mercy of the rioters. In Svinjare, French KFOR troops failed to come to the assistance of the besieged Serbs, even though their main base was just a few hundred meters away-in fact, the ethnic Albanian crowd had walked right past the base on its way to burning down the village. French KFOR troops similarly failed to respond to the rioting in Vucitrn, which is located in between two major French bases. In Prizren, German KFOR troops failed to deploy to protect the Serb population and the many historic Serbian Orthodox churches, despite calls for assistance from their UNMIK international police counterparts, who later accused German KFOR commanders of cowardice. In Kosovo Polje, UNMIK and KFOR were nowhere

*Мултикултурализам или нови Јерусалим: Косово ових дана.
Multiculturalism or new Jerusalem: present days Kosovo*

to be seen as Albanian crowds methodically burned Serb homes. The village of Belo Polje, rebuilt on the outskirts of Pec to house returning Serbs, was burned to the ground even though it was almost adjacent to the main Italian KFOR base. Italian KFOR soldiers refused to approach the besieged Serbs, forcing the Serbs to run for several hundred meters through a hostile Albanian crowd, before KFOR evacuated them. Several Serbs were wounded in the process. Even in the capital Pristina, Serbs were forced to barricade themselves into their apartments, while Albanian rioters shot at them and looted and burned the apartments below and around them, for up to six hours before KFOR and UNMIK came to their assistance.

The failure of UNMIK international police and KFOR to effectively respond to the violence left much of the security in the hands of the Kosovo Police Service (KPS). The locally recruited KPS, many of them only recently trained, were poorly equipped to deal with the violence. Some KPS officers acted professionally and courageously, risking their own lives to rescue besieged Serbs and other minorities in many towns and villages. However, many other KPS officers stood by passively as the ethnic

јални принцип се евентуално може применити у случају Грачанице или северног дела Митровице где се можда могу направити општине. Али српско становништво је у већини рурално. Како онда мислите да правите општине?

Александар Симић: Проблем је у томе што су градови потпуно празни, што је урбано становништво отишло.

Енвер Хасани: Најновије статистике показују да се ради о 60.000 до 70.000 хиљада Срба који треба да се врате у градове. Али ви кад вам треба у Србе убрајате и Турке и Бошњаке и Ашкалије и остале.

Александар Симић: Ја се сада не бих бавио цифрама. Ја прихватам да је на Космету претежно остало рурално српско становништво, али хоћу да верујем да је и за покрајину и за све нас добро да се врати и градско становништво. А пошто није реално да се српско градско становништво врати у Приштину, Пећ или Призрен, онда му треба омогућити да се врати тамо где може. Зато је принцип и социјалних и територијалних гаранција неопходан да би се успоставило оно што је предвидела Резолуција 1244, а то су мултиетничност и мултикултурност

ПРОСЛАВЉЕН ПРАЗНИК СВ. КОЗМЕ И ДАМЈАНА НА РУШЕВИНАМА МАНАСТИРА ЗОЧИШТЕ

Грачаница, 14. јули 2004. год.

Викарни епископ Епархије рашко-призренске Теодосије са свештенством и монашвом одслужио је данас свету архијерејску литургију на рушевинама манастира Св. Козме и Дамјана у Зочишту, општина Ораховца. Литургији је присуствовало око 200 Срба из Ораховца и Велике Хоче док су манастир обезбеђивале врло јаке снаге КФОРА, УНМИК полиција и КПС-а.

"Ово је већ пета година како се окупљамо на рушевинама ове светиње молећи се Господу и његовим угодницима и целебницима Козми и Дамјану да омогуће обнову овог манастира", рекао је владика Теодосије обраћајући се верном народу подсећајући присутне да су се и у турско време православни хришћани окупљали на рушевинама својих светиња све док их нису поново обновили. "Ова светиња је зближавала све људе добре воље целог овог краја, и Србе и Албанце

Света литургија пред рушевинама манастира Зочиште
Holy Liturgy amidst the ruins of Sts Cosma and Damian Monastery

и ако Бог да њеном обновом залечиће се и ране које је оставио рат и ове тешке поратне године", рекао је владика. Епископ Теодосије је посебно указао да се на рушевинама често могу видети беле свеће и пешкири које остављају локални Албанци, који су и раније долазили у ову светињу доносећи своје болесне и тражећи помоћ од Светих врача Козме и Дамјана. "Ово је охрабрујући знак који показује да светиња и даље живи", нагласио је владика Теодосије.

У својој беседи владика Теодосије се посебно захвалио италијанском генералу Ерику Данилу (Errico Danilo) и немачком пуковнику Ерхарду Билеру (Erhard Buehler), локалним припадницима аустријског КФОР-а, као и припадницима УНМИК и Косовске полиције на професионалном обезбеђењу и подршци коју су пружили да се свечаност одржи. Поменути представници КФОР-а и сами су присуствовали Светој Литургији.

ЕРП КИМ Инфо-служба

МУЧЕНИШТВО МАНАСТИРА ЗОЧИШТЕ

Albanian crowds burned homes and attacked Serbs and other minorities, even when those attacks took place just meters away. Some KPS officers showed a clear bias by arresting only Serbs and other minorities who were defending their homes, while ignoring the criminal behavior of ethnic Albanians occurring in front of their eyes. In a few cases, KPS officers were accused of taking an active part in the burning of minority homes.

The international community appears to be in absolute denial about its own failures in Kosovo. While international actors have been universally and accurately critical of the failures of the Kosovo Albanian leadership during and after the crisis, the dismal performance of the international community has escaped similar critical scrutiny. Instead, the leadership of KFOR and UNMIK seem happy to continue with "business as usual," rather than putting in place the reforms needed to prevent a recurrence of mass violence and a renewed collapse of the security institutions in the future.

An exhaustive and transparent review of Kosovo's security institutions, resulting in a drastic overhaul of its inefficient structures, is urgently needed. Kosovo's security institutions need to be adequately staffed with personnel who are well trained and adequately equipped to respond to riot situations. A coordinated security system must be developed between KFOR, UNMIK, and the KPS, putting an end to inter-institutional tensions and rivalries. KFOR in particular must develop a unified command structure and a common response system to violence in Kosovo, abandoning the decentralized structures and widely disparate national doctrines that contributed to the chaos of March 17 and 18. Ultimately the security of minority communities will rest in the hands of locally created institutions such as the KPS—just as it did in many locations during March. It is essential to the future of minorities in Kosovo therefore that the KPS is developed into a truly professional, impartial, well-trained police service that sees protection of minorities as one of its core mandates.

The international community has lost tremendous ground in Kosovo as a result of the March violence: ethnic Albanian extremists now know that they can effectively challenge the international security structures, having demolished the notion of KFOR and UNMIK invincibility; and ethnic minorities have lost almost all of the remaining trust they had left in the international community. Time is running out for both the international community and minorities in Kosovo, and now is the time for resolute and transparent action to rectify the all-too-obvious shortcomings of the international community's security structures in Kosovo.

CELEBRATION ON THE RUINS OF ZOCISTE MONASTERY

Gracanica, July 14 2004

This morning Bishop Teodosije of Lipljan served a Holy Liturgy with priests and monks of the Raska and Prizren Diocese on the ruins of Sts Cosma and Damian Monastery in Zociste, Orahovac municipality. Around 200 Serbs from Orahovac and Velika Hoca attended the service while

Освећење славског колача

A scene from today's celebration at Zociste Monastery

KFOR troops, UNMIK police and KPS secured the area and provided escorts.

"This is the fifth year that we've been gathering on the ruins of this

holy site praying to God and his saints Cosma and Damian to raise this monastery from ruins", said Bishop Teodosije addressing the congregation and reminding them that in Ottoman time Orthodox Christians also gathered on the ruins of their holy sites until they finally reconstructed them. "This holy monastery was a meeting place of all good people of this area, both Serbs and Albanians and if it is God's will the reconstruction of this shrine will help to heal the wounds left by war and these hard postwar years", he said. Bishop Teodosije particularly mentioned white candles and towels secretly left by local Albanians on the ruins. Before the war Albanians, both Moslem and Roman Catholic used to bring their sick to this monastery and ask prayers from the saints. "This is an encouraging sign which shows that the shrine still lives in the hearts of people", concluded the Bishop.

In his sermon Bishop Teodosije particularly expressed gratitude to Brigadier General Errico Danilo (Commander of the MNB SW, IT Army), the commander of the German contingent Col. Erhard Buehler (GER Army), soldiers of the local Austrian KFOR contingent as well as UNMIK and KPS police officers who provided security for the celebration. He commended the efforts by KFOR as an important encouragement for the returnees and expressed hope that all those who had to leave their homes will return soon and restore their shrines.

The celebration was finished without incidents. After the service the Bishop and the faithful shared a festive lunch in Orahovac. General Errico and Col Buehler also attended the service at Zociste Monastery.

ERP KIM Info-service

Манастир Зочиште пре уништења
Zociste Monastery before destruction

Уништена светиња
Desecrated shrine

Обесвећено манастирско гробље
Desecrated tombs after the destruction of the monastery

ПРОСЛАВЉЕНА СЛАВА НА ЗГАРИШТУ МАНАСТИРА СВЕТИ АРХАНГЕЛИ КОД ПРИЗРЕНА

Грачаница, 26. јули 2004, **ЕРП КИМ Инфо-служба**

Овогодишњу славу монаси манастира Свети Архангели прославили су на згаришту свог манастира који је запаљен у току мартовског погрома ове године. Свету архијерејску литургију по благослову епископа рашко-призренског Артемија служио је викарни епископ Теодосије са свештенством епархије рашко-призренске у присуству око двестотине верника који нису жалили труда да и ове године прославе празник Св. Архангела Гаврила на рушевинама мученичког архангелског манастира код Призрена.

Владика Теодосије са свештенством и верним народом одслужио је свету литургију на згаришту манастира Свети Архангели

У својој беседи владика Теодосије је подсетио вернике да су се Свети Архангели још приликом првог рушења, када је од камена цркве подигнута Синан Пашина џамија у Призрену, у свој својој лепоти вазнели на небо, али су и даље остали да живе у молитвеном сећању верног народа Призрена и околине који су долазили на то освештано место и приносили своје молитве. "Осећамо благодарност Господу што нам је дао у залог да градимо и обнављамо, а не да рушимо туђе. Зато и манастир Светих Архангела и даље живи иако су они који су га

запалили помислили да ће заувек уништити ову светињу и протерати монахе. Пример Светих Архангела, као и манастира Девича, показује да се Црква Христова не може уништити и да су хришћанске светиње као птица феникс која се поново рађа из пепела. Као што је из гроба Христовог изашао живот и васкрсење, тако и из наших поплаћених светиња поново сија светлост хришћанског живота која привлачи верни народ и представља свима знак охрабрења и утехе", рекао је у својој беседи владика Теодосије.

"Данас смо на рушевинама наше светиње, а опет смо испуњени неисказаном радошћу. То је због тога што овде живо осећамо присуство светих подвижника и монаха који су себе уградили у ову светињу која и даље духовно живи и светли као светилка на гори, закључио је владика Теодосије, упутивши позив свим честитим грађанима Косова и Метохије да се супротставе уништавању хришћанских светиња и омогуће слободан живот православним хришћанима. Владика Теодосије се посебно захвалио команданту бригаде југозапад италијанском генералу Ерику Данилу (Errico Danilo) и команданту немачког контингента пуковнику Ерхарду Билеру (Erhard Buehler) чији су војници данас обезбеђивали молитвени скуп у Светим Архангелима. "Радујемо се што су команданти КФОР-а и данас са нама као пре неколико дана у Зочишту. Њихово присуство, али и велики труд који улажу да би помогли нашој Цркви све нас охрабрује у нади да се трагични мартовски догађаји више никада неће поновити", изјавио је владика Теодосије.

THE MARTYRDOM OF ZOCISTE MONASTERY

ГЛАСНИК
КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

Главни и одговорни уредник: г. Бранислав Скробоња. Уређивачки одбор: Протосинђел Сава (Јањић), Јеромонах Иринеј (Добријевић), Јеромонах Василије (Делић) и Јереј г. Срђан Јаблановић. Технички уредник: г. Зоран Ђуричанин. Стручни сарадник: Гордана Векарић (преводилац)

Адреса редакције: Македонска 25/III, 11000 Београд, тел./факс: +381 11 3373-841, Тел.: 3373-633 Тираж: 5000 Штампа: "Флеш", Земун
E-mail: kcrp@eunet.yu, www.glaskim.co.yu, www.decani.yunet.com, www.kosovo.com лок. 261; 279 Бесплатан примерак e-mail: fles@eunet.yu